2026. gada 20. oktobrī

Biedrības "Latvijas atjaunīgās enerģijas alianse" iebildumi

Par projektu "Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem"

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (SPRK) ir nodevusi publiskajai konsultācijai noteikumu projektu "Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem", kas nosaka, kāda informācija elektroenerģijas un dabasgāzes tirgotājiem jāsniedz galalietotājiem rēķinos, rēķinu informācijā un citos informācijas avotos. Biedrība "Latvijas atjaunīgās enerģijas alianse" šīs konsultācijas ietvaros iesniedz savus iebildumus un priekšlikumus par noteikumu projektu.

Mūsu iebildumi galvenokārt attiecas uz rēķinā obligāti iekļaujamās informācijas nošķiršanu no informācijas, ko var sniegt citos avotos, uz tirgotājiem paredzētajiem pienākumiem, kuru izpilde ir atkarīga no sistēmas operatora vai citu datu turētāju informācijas, uz atsevišķu prasību samērīgumu un administratīvo slogu, īpaši attiecībā uz juridiskajām personām, kā arī uz noteikumu spēkā stāšanās termiņu. Katram iebildumam norādīts attiecīgais projekta punkts, pamatojums un mūsu lūgums. Lūdzam SPRK izvērtēt turpmāk izklāstītos iebildumus un attiecīgi precizēt noteikumu projektu.

1 Rēķina un rēķina informācijas nenošķiršana

Projekta 2., 3., 10. un 19. punkts

Nav skaidri nodalīts, kura informācija obligāti iekļaujama rēķinā un kuru drīkst sniegt atsevišķi, radot informācijas dublēšanās risku un nesamērīgu administratīvo slogu.

> **Lūgums:** definēt rēķina informāciju un precizēt obligāto rēķina saturu, paredzot iespēju pārējo informāciju sniegt citos pieejamos informācijas avotos, ievērojot ES tiesību aktu prasības.

Projekta 3. punkts, 3.11.–3.19. apakšpunkts un attiecīgie 10. punkta apakšpunkti

Direktīvas 2019/944 preambulas 48.ievilkumā uzsvērts, ka **rēķiniem jābūt skaidriem un saprotamiem**, nodrošinot, ka tajos ietvertā informācija uzskatāmi ataino **ierobežotu daudzumu svarīgas informācijas elementu**. Šim principam atbilst līdzšinējos SPRK noteikumos ietvertais minimālo rēķinā iekļaujamo elementu uzskaitījums. Savukārt atkāpjoties no šī principa un vispārīgi paredzot, ka informācija ietverama „rēķinos un rēķinu informācijā", tiek radīta situācija, kurā tirgotāju pieeja rēķinu un citu avotu saturam atšķirsies, kas, salīdzinot ar esošo regulējumu, pasliktinās galalietotāju informētību. Lūdzam atstāt spēkā esošo pieeju, uzskaitot obligāto rēķinos iekļaujamās informācijas saturu, un attiecībā uz pārējo uzskaitot obligāto saturu, taču atstājot tirgotājam rīcības brīvību, kamēr tiek nodrošināta attiecīgās informācijas vienkārša un uzskatāma pieejamība.

Turpat 48.ievilkumā arī minēts gan galalietotājam, gan tirgotājam ērts un mūsdienīgs veids kā šo saturiski un, visdrīzāk, arī vizuāli ļoti dažādo informāciju tirgotājs varētu sniegt, proti, „rēķinā var būt atsauce uz vietu, kur galalietotājs var viegli atrast informāciju tīmekļa vietnē, izmantojot mobilo aplikāciju vai citādi.“ Lūdzam iekļaut noteikumos konkrētas alternatīvas, paredzot, ka jaunās prasības var tikt izpildītas, iekļaujot šo informāciju tīmekļa vietnē, un rēķinā norādot saiti uz to, vai pievienojot rēķinam kā atsevišķu dokumentu.

2 Komercuzskaites mēraparāta rādījumu norādīšana rēķinos

Projekta 3.3. apakšpunkts

Noteikumu 3.3.punkts paredz Elektroenerģijas tirgotāja pienākumu rēķinos un rēķinu informācijā galalietotājam norādīt norēķinu periodā piegādātās elektroenerģijas apjomu kilovatstundās [kWh], norādot komercuzskaites mēraparāta rādījumus.

Saskaņā ar sadales sistēmas operatora AS “Sadales tīkls” informāciju, 99% lietotāju elektroenerģijas skaitītāju rādījumi tiek iegūti attālināti, turklāt skaitītāji izvietoti ārpus dzīvojamām platībām un lietotāji no savas puses bieži vien nemaz neapskata šos rādījumus, par cik to iegūšana notiek bez lietotāja iesaistes. Šāda prasība par komercuzskaites mēraparāta rādījumu iekļaušanu rēķina informācijā nav īsti skaidra un nav saprotams galalietotāja ieguvums no šāda tirgotāja pienākuma, kas savukārt pašam tirgotājam radīs lieku administratīvo slogu.

3 Informācijas sniegšanas pienākumu piemērošanas neskaidrība

Projekta 4. punkts

Nepieciešams plašāks SPRK skaidrojums un precizējums par Noteikumu 4.punktā norādīto un kādos gadījumos minētā informācija jānorāda? Tāpat nav skaidrs formulējums “izmantojot no rēķina atšķirīgus norēķinu veidus”, kas tie būtu?

4 Vēsturisko patēriņa datu pieejamība

Projekta 5. punkts, tostarp 5.1. un 5.2. apakšpunkts

> **Pamata prasība:** lūdzam izslēgt projekta 5.1. un 5.2. apakšpunktā noteiktās prasības no noteikumu projekta, kā arī iekļaut tās atbilstošā normatīvajā aktā atbilstoši Direktīvā noteiktajam.

Šajos punktos iekļautais ir aizgūts no Direktīvas 2019/944 I. pielikuma 4.punktā noteiktā (uzskatāmībai skat. zemāk), kas paredz, ka pēc galalietotāja pieprasījuma minētā informācija tiek darīta zināma tā izraudzītajam piegādātājam (vai pakalpojumu sniedzējam). Proti, ja galalietotājs vēlas mainīt piegādātāju, tā jaunajam piegādājam piedāvājuma sagatavošanai ir nepieciešama attiecīgā objekta vēsturiskā patēriņa informācija. Tā ir sadales sistēmas operatora rīcībā, un dalībvalstij saskaņā ar šo nosacījumu jānodrošina, ka potenciāli jaunais piegādātājs, pie kura galalietotājs ir vērsies pēc jaunā piedāvājuma, to par 36 mēnešiem kā kumulatīvus datus

un par 24 mēnešiem kā precīzus patēriņa datus var saņemt no sistēmas operatora, atbilstoši galalietotāja norādei.

Savukārt noteikumi bez konteksta paredz pienākumu elektroenerģijas tirgotājam būt par patēriņa informācijas iegūšanas starpnieku. Tam nav ne Direktīvā noteikta, ne racionāli nepieciešama pamata.

> **Direktīvas 2019/944 I pielikuma 4. punkts**
>
> ***4. Piekļuve papildinformācijai par agrāko patēriņu***
>
> *Dalībvalstis pieprasa, lai tādā mērā, kādā ir pieejama papildinformācija par agrāko patēriņu, šādu papildinformāciju pēc galalietotāja pieprasījuma darītu pieejamu galalietotāja izraudzītam piegādātājam vai pakalpojumu sniedzējam.*
>
> *Ja galalietotājam ir uzstādīts skaitītājs, no kura informāciju operators var nolasīt attālināti, galalietotājam ir iespēja viegli piekļūt papildinformācijai par agrāko patēriņu, kas ļauj sīki sekot līdzi savam patēriņam.*
>
> *Papildinformācija par vēsturisko patēriņu ietver:*
>
> *a) kumulatīvos datus par vismaz trim iepriekšējiem gadiem vai par laikposmu kopš elektroenerģijas piegādes līguma sākuma, ja minētais laikposms ir īsāks. Dati atbilst starplaikiem, par kādiem ir sagatavota regulārā rēķinu informācija; un*
>
> *b) sīkus datus par lietošanas laiku par jebkuru dienu, nedēļu, mēnesi un gadu, ko bez liekas kavēšanās dara pieejamus galalietotājam, izmantojot internetu vai skaitītāja saskarni, aptverot laikposmu par vismaz iepriekšējiem 24 mēnešiem, vai laikposmu kopš elektroenerģijas piegādes līguma sākuma, ja minētais laikposms ir īsāks.*

Alternatīva, ja SPRK neatbalsta prasību izslēgšanu: lūdzam paredzēt datu sniegšanu tādā apjomā un detalizācijā, kādā tie tirgotājam ir pieejami, neuzliekot pienākumu rekonstruēt trūkstošus datus.

Tirgotājam noteiktais pienākums nav pietiekami sasaistīts ar faktiski pieejamajiem patēriņa datiem un sistēmas operatora nodrošināto informāciju.

5 Nodokļu atspoguļošanas prasību neskaidrība

Projekta 3.7. un 10.7. apakšpunkts

Nav precizēts, kuri nodokļi jānorāda rēķinā un vai tie jāizdala atsevišķi, īpaši gadījumos, kad elektroenerģijas nodoklis jau ir iekļauts cenā.

Lūgums: precizēt norādāmos nodokļus un to atspoguļošanas kārtību, nepieļaujot viena maksājuma dubultu uzrādīšanu.

Noteikumu 3.7. punkts paredz nodokļu ietveršanu rēķinā galalietotājam. Lūgums SPRK precizēt, vai šis nosacījums paredz arī elektroenerģijas nodokļa norādīšanu rēķinā?

6 Nesamērīga prasība par grafisku patēriņa salīdzinājumu

Projekta 3.11. un 10.11. apakšpunkts

Prasība tirgotājam nodrošināt grafisku patēriņa salīdzinājumu rada nesamērīgu administratīvo un tehnisko slogu, jo tās ieviešanai nepieciešamas būtiskas izmaiņas rēķinu sagatavošanas sistēmās, turklāt tirgotāja rīcībā ne vienmēr ir pieejami salīdzināšanai nepieciešamie vēsturiskie patēriņa dati. Attiecīgā informācija galalietotājiem jau ir pieejama sadales sistēmas operatora pašapkalpošanās portālā, kur iespējams detalizēti analizēt elektroenerģijas patēriņu.

> **Lūgums:** atteikties no prasības tirgotājam sagatavot un attēlot grafisku patēriņa salīdzinājumu, paredzot, ka šī prasība ir izpildīta, ja tirgotājs norāda uz sistēmas operatora pašapkalpošanās portālu, kur galalietotājam pieejama attiecīgā informācija.

7 Pārmērīgs papildu informācijas apjoms rēķinos

Projekta 3.12., 3.14., 3.15., 10.12., 10.15. un 10.16. apakšpunkts

Prasības par energoefektivitāti, ārpustiesas strīdu izšķiršanu un tirgotāja maiņas iespējām var radīt informācijas dublēšanos un pārmērīgi palielināt rēķina apjomu. Daļa informācijas jau ir ietverta līgumā vai pieejama publiskos informācijas avotos.

> **Lūgums:** precizēt katras prasības minimālo saturu, ļaujot detalizētu informāciju sniegt ar norādi uz tirgotāja tīmekļvietni vai citu publisku avotu, ciktāl tas atbilst ES tiesību aktiem.

Noteikumu 3.15.punkts paredz pienākumu norādīt informāciju par tirgotāja maiņas iespējām. Lūgums SPRK paskaidrot plašāk, kāda informācija būtu iekļaujama šī punkta pienākuma izpildē? Vai minētais pienākums tiktu izpildīts, rēķinā galalietotājam iekļaujot saiti uz AS "Sadales tīkls" informācijas resursu (piemēram skatīt: Elektroenerģijas tirgus mājsaimniecībām un uzņēmumiem I Sadales tīkls)?

8 Tirgotāja maiņas vai objekta identifikācijas koda neskaidrība

Projekta 3.13. un 10.13. apakšpunkts

Nav precizēts, kurš identifikācijas kods katrā enerģijas nozarē jānorāda un kā prasība piemērojama galalietotājiem ar vairākiem objektiem.

> **Lūgums:** skaidri definēt izmantojamos identifikatorus elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem.

9 Cenu salīdzināšanas rīku neatbilstība juridiskajām personām

Projekta 3.16. un 10.17. apakšpunkts

Cenu salīdzināšanas rīki ir primāri paredzēti mājsaimniecību vajadzībām un nav praktiski izmantojami juridiskajām personām, kuru enerģijas cenas un līguma nosacījumi bieži tiek

noteikti individuāli. Līdz ar to norādes uz šādiem rīkiem sniegšana juridiskajām personām nesasniedz paredzēto informēšanas mērķi un rada nepamatotu administratīvo slogu. Turklāt informācija par cenu salīdzināšanas iespējām jau ir pieejama sadales sistēmas operatora informācijas kanālos.

> **Lūgums:** noteikt, ka 3.16. un 10.17. apakšpunktā paredzētais pienākums norādīt uz cenu salīdzināšanas rīkiem nav piemērojams juridiskajām personām, saglabājot šo prasību mājsaimniecību lietotājiem.

10 Tirgotāja pienākuma atkarība no sistēmas operatora nodrošinātajiem datiem

Projekta 3.17. un 10.18. apakšpunkts

Nav pietiekami skaidri noteikts, kurš nodrošina salīdzināmu galalietotāju vidējā patēriņa datus, kā tie tiek aprēķināti un kur tie publicējami. Tirgotājs nevar nodrošināt piekļuvi informācijai, kuru attiecīgais datu turētājs nav publicējis.

> **Lūgums:** noteikt atbildīgo datu publicētāju, vienotu aprēķina metodiku un sasaistīt tirgotāja pienākumu ar attiecīgā informācijas avota faktisko pieejamību.

11 Vienotā kontaktpunkta nenoteiktība

Projekta 3.18. un 10.19. apakšpunkts

Noteikumu projektā nav identificēta konkrēta Latvijas institūcija, kas pilda ES direktīvās paredzētā vienotā kontaktpunkta funkcijas elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem. Nav skaidrs, kāda kontaktinformācija tirgotājiem jānorāda rēķinos.

> **Lūgums:** precizēt atbildīgo institūciju un noteikt konkrētu oficiālo tīmekļvietni vai kontaktinformāciju, kas tirgotājiem jānorāda galalietotājiem.

12 Elektroenerģijas ražošanas ietekmes uz vidi norādīšana katram produktam atsevišķi

Projekta 8. punkts

Nav noteikta vienota metodika CO_2 emisiju un radioaktīvo atkritumu aprēķināšanai produktu līmenī, radot nevienveidīgas informācijas un nesalīdzināmu rezultātu risku.

> **Lūgums:** atteikties no obligātas produktu līmeņa detalizācijas, ja tā pārsniedz ES obligātās prasības, vai noteikt vienotu aprēķina metodiku un datu avotus.

13 Atjaunīgās un mazoglekļa gāzes īpatsvara norādīšanas kārtība

Projekta 10.14. apakšpunkts

Nav skaidri nodalīta līgumā noteiktā produkta informācija no faktiski apliecinātās gāzes izcelsmes, turklāt līdzīga informācija paredzēta projekta 14. un 15. punktā.

> **Lūgums:** precizēt prasītās informācijas saturu un tās sniegšanas veidu, paredzot iespēju detalizētu izcelsmes informāciju sniegt atsevišķā apliecinājumā vai informatīvajā materiālā, ievērojot ES tiesību aktu prasības.

14 Nepietiekams administratīvās un finansiālās ietekmes izvērtējums

Vispārējs iebildums

Konsultāciju dokumentā atzīta nepieciešamība pielāgot tirgotāju informācijas sistēmas, rēķinu veidnes un informācijas aprites procesus, tomēr nav sniegtas konkrētas ieviešanas izmaksu aplēses, nav nodalītas ES obligātās prasības no nacionālajām papildprasībām un nav pietiekami izvērtētas mazāk administratīvi apgrūtinošas alternatīvas.

> **Lūgums:** papildināt ietekmes izvērtējumu, konsultējoties ar tirgus dalībniekiem, un izvēlēties samērīgākos prasību ieviešanas risinājumus.

15 Nepietiekama mājsaimniecību un juridisko personu galalietotāju nošķiršana

Vispārējs iebildums

Noteikumu projektā vairākas informācijas sniegšanas prasības vienādi attiecinātas uz mājsaimniecībām un juridiskajām personām, neizvērtējot šo lietotāju grupu atšķirīgās vajadzības, enerģijas iegādes un norēķinu praksi. Informācija, kas ir būtiska un lietderīga mājsaimniecību lietotājiem, juridiskajām personām, īpaši komersantiem ar individuāliem tirdzniecības līgumiem, var būt nepraktiska, nevajadzīga vai nesamērīgi apgrūtinoša. Vienādu prasību piemērošana visām galalietotāju kategorijām rada papildu administratīvo slogu, nesniedzot samērīgu ieguvumu.

> **Lūgums:** fundamentāli pārskatīt noteikumu projektā paredzēto prasību piemērošanu dažādām galalietotāju kategorijām, skaidri nodalot mājsaimniecībām un juridiskajām personām piemērojamās informācijas sniegšanas prasības.

16 Nesamērīgi īss spēkā stāšanās termiņš

Projekta 23. punkts

Paredzētais ieviešanas periods nav pietiekams informācijas sistēmu, rēķinu veidņu un norēķinu procesu pielāgošanai.

Lūgums: jaunajām tehniskajām prasībām noteikt pārejas periodu vismaz līdz 2027. gada 1. jūlijam.